

2.3 Angleščina kot tuji jezik

Komunikacijska ustreznost v angleščini

Predmet: angleščina kot tuji jezik · Razred: 9. razred (14–15 let) · Trajanje: ena dvojna ura (90 min)
· UI: učenje Z UI

Kompetence, povezane z UI (okvir DUAL.AI.TEACHer) - raven učitelja	Predmetno specifični učni cilji - raven učenca
AF-TL-2b (Temelji UI in njihova uporaba × Poučevanje in učenje, raven 2 – reflektirano izvajanje): »Učitelji lahko organizirajo elemente učne ure, ki vključujejo uporabo UI z jasnimi pedagoškimi vlogami in strategijami za preverjanje elementov izhoda.« AF-FC-2b (Temelji UI in njihova uporaba × Spodbujanje digitalne kompetence učencev na področju UI, raven 2 – reflektirano izvajanje): »Učitelji lahko izvajajo usmeritve, ki učencem pomagajo razvijati praktične veščine UI, pri čemer naloge prilagajajo predznanju učencev in razpoložljivim orodjem UI.«	Ob koncu ure učenci znajo: • razlikovati med slovnično pravilno in kontekstualno ustrezno angleščino; • prepoznati razlike v besedišču, tonu in registru glede na komunikacijsko situacijo; • oblikovati strukturirane pozive, ki določajo naslovnika, namen, kontekst, jezikovno raven in ton; • primerjati jezik, ki ga ustvari UI, ter prepoznati neustrezne ali nenaravne formulacije; • popraviti jezik, ki ga ustvari UI, na podlagi lastne jezikovne presoje; • preveriti, ali odgovor, ki ga ustvari UI, sledi zahtevam, navedenim v pozivu.

“ Sporočilo za s seboj: UI lahko ustvari tekočo in slovnično pravilno angleščino, vendar to samodejno ne pomeni, da je jezik naraven ali ustrezen za določeno situacijo. S spreminjanjem naslovnika, namena in konteksta pogovora, ki ga ustvari UI, se učenci naučijo vrednotiti predloge UI in pri končnih odločitvah uporabiti lastno jezikovno znanje.

Slika 1. Slika, ustvarjena z ChatGPT (GPT Image 2), 1. september 2026.

Vsebina

Uspešno sporazumevanje v tujem jeziku zahteva več kot le tvorjenje slovnično pravilnih stavkov. Govorci nenehno prilagajajo besedišče, stavčno zgradbo, vpljudnost in ton glede na naslovnika, namen in kontekst sporazumevanja. Isto namero je zato mogoče izraziti na zelo različne načine, odvisno od tega, kdo komu govori. Prošnja, naslovljena na dobrega prijatelja, je lahko kratka in neformalna, medtem ko ista prošnja, naslovljena na učitelja, delodajalca ali neznano osebo, običajno zahteva drugačno besedišče, bolj vpljudne strukture in drugačno stopnjo formalnosti. Te razlike so del registra, ki opisuje, kako se jezik spreminja glede na družbeno in komunikacijsko situacijo.

Za učence tujega jezika je register lahko težko prepoznati, saj je stavek lahko slovnično pravilen, a hkrati zveni nenaravno ali neustrezno v določenem kontekstu. Učbeniški primeri pogosto ponujajo jasne razlike med formalnim in neformalnim jezikom, medtem ko je resnično sporazumevanje veliko bolj prilagodljivo. Starost, odnos med govorci, kulturna pričakovanja, medij sporazumevanja in namen sporočanja lahko vsi vplivajo na uporabljeni jezik. Sporočilo, ki zveni naravno v pogovoru med najstniki, na primer lahko zveni preveč neformalno v e-pošti učitelju, medtem ko izraz, primeren za formalno pismo, lahko v vsakdanjem pogovoru zveni nepotrebno oddaljen.

Generativna UI lahko zelo hitro ustvarja in prilagaja dialoge, zato je uporabna za raziskovanje teh razlik. S spreminjanjem posameznih elementov poziva, na primer odnosa med govorci, jezikovne ravni, namena ali stopnje formalnosti, lahko učenci ustvarijo več različic iste komunikacijske

situacije in primerjajo, kako se jezik spreminja. Hkrati jezik, ki ga ustvari UI, ni samodejno zanesljiv le zato, ker zveni tekoče. Model lahko ustvari jezik, ki je preveč formalen, ponavljajoč, kulturno neroden, neskladen z zahtevano ravno ali ne v celoti usklajen z navodili iz poziva. Generativna UI deluje tudi verjetnostno, kar pomeni, da lahko podobni pozivi ustvarijo različne formulacije.

Ta omejitev je osrednji del dejavnosti in ne nekaj, kar bi bilo treba pred učenci skrivati. UI postane najbolj koristna, ko učenci njen izpis obravnavajo kot jezikovno gradivo za analizo in ne kot odgovor, ki ga je treba sprejeti. V tej učni uri učenci najprej preučijo, kako se register spreminja glede na komunikacijski kontekst, nato pa z jezikovnim modelom (LLM) vsakič spremenijo eno komunikacijsko spremenljivko. Primerjajo nastale dialoge, prepoznajo, katere jezikovne izbire delujejo in katere ne, ter del izpisa popravijo sami. Na ta način učenci vadijo tako komunikacijsko kompetenco v angleščini kot praktično pismenost na področju UI: dajanje jasnih navodil, preverjanje, ali so bila ta navodila upoštevana, ter uporabo lastne jezikovne presoje pri odločanju, ali je končni rezultat ustrezen.

Učni načrt

Faza	Čas	Dejavnost
Uvod	10 min	Učitelj pokaže dve kratki sporočili, ki sporočata isto prošnjo, na primer eno, naslovljeno na prijatelja, in drugo, naslovljeno na učitelja. Učenci prepoznajo razlike v besedišču, vljudnosti in tonu ter predlagajo, kdo bi lahko napisal posamezno sporočilo.
Vhodne informacije	10 min	Učitelj predstavi pojme naslovnik, namen, kontekst in register. Učenci skupaj prepoznajo značilnosti formalne in neformalne angleščine ter razpravljajo o tem, zakaj slovnično pravilen jezik ni nujno tudi ustrezen jezik.
Raziskovanje	15 min	Učenci v parih preučijo kratek dialog za vsakdanjo situacijo, ki ga je ustvarila UI. Prepoznajo uporabne izraze in označijo vse, kar zveni nenaravno, preveč formalno, preveč neformalno ali neprimerno za njihovo raven angleščine.
Prilagajanje	35 min	Učenci izvedejo 2–3 kroge napoved → poziv → primerjava → diagnoza. V vsakem krogu spremenijo en vidik komunikacijskega konteksta in UI prosijo, naj dialog prilagodi.

Refleksija	20 min	Učenci primerjajo svoje različice in razpravljajo, katere spremembe so najbolj vplivale na jezik. Prepoznajo, kje je UI dobro sledila navodilom, kje ne, in katere izraze bi sami spremenili.
------------	--------	---

Vodilna vprašanja: dodajanje plasti kompleksnosti

Pari v 35-minutni fazi prilagajanja izvedejo toliko krogov, kot dopušča čas. Večina parov naj bi zaključila dva kroga, tretji pa je lahko dodatna naloga:

1. Krog 1 - sprememba odnosa med govorci:

- *Napoved:* Predstavljajte si, da je ista prošnja naslovljena na dobrega prijatelja in na učitelja. Kaj pričakujete, da se bo spremenilo? Pomislite na besedišče, pozdrave, stavčno zgradbo in vljudnost.
- *Poziv:* UI naročite, naj dialog prepiše za drugačen odnos med govorci.
Na primer:

“Prepiši ta pogovor med dvema prijateljema kot pogovor med učencem in učiteljem. Ohrani enak pomen, vendar uporabi vljudno, naravno angleščino, primerno za učenca na ravni B1.

- *Primerjava:* Primerjajte izvirni in novi dialog. Prepoznajte vsaj tri jezikovne spremembe.
- *Diagnoza:* Ali je UI spremenila le posamezne besede ali tudi stavčno zgradbo, pozdrave, prošnje in zaključne izraze? Katere spremembe so ustrezne? Ali je kaj, kar bi sami spremenili?

2. Krog 2 - sprememba komunikacijskega namena:

Učenci zdaj spremenijo, kaj želi doseči eden od govorcev. Na primer:

iskanje informacij → vložitev pritožbe
sprejetje povabila → vljudna odklonitev
prošnja za pomoč → prošnja za dovoljenje
neformalni pogovor → formalna prošnja

- *Napoved:* Kateri jezik pričakujete, da se bo spremenil, ko se spremeni namen pogovora?
- *Poziv:* Ustvarite podrobnejši poziv, ki vključuje: govorca + situacijo + namen + jezikovno raven + ton
Na primer:

“Ustvari kratek dialog na ravni B1 med stranko in uslužbencem kavarne. Stranka je prejela napačno naročilo in želi težavo rešiti vljudno. Uporabi naravno vsakdanjo angleščino in dialog omeji na osem vrstic.

- *Primerjava:* Preverite, ali ustvarjeni dialog sledi vsakemu delu navodila.

- *Diagnoza*: Izberite en izraz, ki dobro deluje, in enega, ki bi ga prepisali. Pojasnite zakaj.

3. **Dodatni krog 3 - dodajanje omejitev in izziv za UI:**

Učenci svoja navodila naredijo bolj natančna.

Na primer:

“Prepiši pogovor za dva 15-letnika. Angleščino ohrani na ravni B1. Naj bo prijazna in naravna, vendar se izogibaj slengu. Ohrani enak komunikacijski namen.

- *Napoved*: Kateri deli prejšnjega dialoga se bodo po vašem mnenju spremenili?
- *Poziv*: UI naročite, naj ustvari popravljeno različico.
- *Primerjava*: Preverite odgovor glede na vsako zahtevo v pozivu.
- *Diagnoza*: Katerim navodilom je UI uspešno sledila? Katera je prezrla ali razumela drugače?

Zaključno vprašanje (za fazo refleksije): V kateri točki je sprememba komunikacijske situacije zahtevala več kot le zamenjavo nekaj besed, in kaj vam to pove o učinkovitem sporazumevanju v drugem jeziku?

Nadaljujte z: Če je dialog, ki ga ustvari UI, slovnično pravilen, kako se lahko odločite, ali je dejansko ustrezen in naraven za to konkretno situacijo?

Gradiva

- En prenosnik ali tablica na par učencev, z brskalnikom
- Dostop do odobrenega klepetalnega vmesnika LLM prek interneta ali lokalno nameščenega modela, če je dostop do interneta v šoli omejen
- En kratek začetni dialog na približno ravni B1
- Kratka predloga za oblikovanje pozivov / delovni list za kroge prilagajanja (napoved → poziv → primerjava → diagnoza)
- Kontrolni seznam za jezikovno vrednotenje, ki zajema pomen, slovnico, besedišče, register, naravnost in izpolnjevanje navodil
- Vnaprej pripravljeni primeri formalnega in neformalnega sporazumevanja učitelja
- Kratke smernice za uporabo UI, ki učence opozarjajo, naj ne vnašajo osebnih podatkov in naj jezik, ki ga ustvari UI, obravnavajo kot gradivo za analizo in izboljšavo, ne kot ključ z rešitvami

Revision #2

Created 2026-09-02 10:48:02 UTC by Alexander

Updated 2026-09-03 15:14:55 UTC by Alexander